

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดหนองคาย

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนายสุรรัตน์ จินดาหอม..

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลสังขละบุรี อำเภอสังขละบุรี จังหวัดหนองคาย.....

โทรศัพท์๐๙๓-๕๑๐-๖๗๒๔.....Facebook-..... Line-

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๑

ปัจจุบันอายุ๕๗.....ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖.....

สถาบันการศึกษา-

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....รับเหมาก่อสร้าง.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๕.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว

๒. แพลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ การปลูกข้าว กข.๘๓ มะลิคำทองแดง

การผลิตข้าวปลอดภัย(ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ เกษตรทฤษฎีใหม่(การจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ)

การผลิตข้าวปลอดภัย(การลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต)

การผลิตข้าวปลอดภัย โดยการทำนาของศพก.อำเภอสังขุม จะมีการทดลองการปลูกเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต มีการเลือกใช้พันธุ์ข้าว การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การเตรียมดิน วิธีปลูก การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน ระบบการปลูกพืช การควบคุมวัชพืช การป้องกันกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรูพืช การจัดการน้ำ การเก็บเกี่ยว โดยการเปรียบเทียบวิธีการปลูกที่แตกต่างกัน ระหว่างการทำนาปี โดยวิธี ดำนา(โดยใช้แรงงานคน แทนเครื่องจักร) และการทำนาปาเป้า เปรียบเทียบ พบว่า

การทำนาปาเป้า(นาโยน) ให้ผลผลิต ๓๘๕ กิโลกรัมต่อไร่

การทำนาโดยวิธีดำนา ให้ผลผลิตข้าว ๕๕๓ กิโลกรัมต่อไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การเลี้ยงสัตว์และประมงแบบลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การผลิตถ่านและน้ำส้มควันไม้

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตข้าวปลอดภัย
๒. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ
๓. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. หลักสูตรเกษตรผสมผสาน
๒. การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน
๓. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. ระบบน้ำในแปลงไม้ผล
๒. การผลิตไม้กวาดดอกหญ้า
๓. การผลิตถ่านและน้ำส้มควันไม้
๔. การเลี้ยงผึ้งโพรง

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. หลัก อำเภอสังคม คือ การผลิตถ่านและน้ำส้มควันไม้

การผลิตถ่านและน้ำส้มควันไม้ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.หลัก อำเภอสังคม เพื่อเป็นฐานเรียนรู้ด้านการผลิตถ่านหุงต้ม ถ่านปรับปรุงบำรุงดิน และน้ำส้มควันไม้ ให้เกษตรกร ผู้สนใจเข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้ โดยอธิบายหลักการการเผาไหม้ของไม้ การจุดเตาเพื่อให้ไม้ในเตาติดไฟ การสังเกต ลักษณะของควัน ในช่วงแรกของการจุดเตาเผาถ่านนั้น จะแบ่งน้ำที่ได้จากเตาเป็น ๓ ช่วง ช่วงแรกของน้ำที่ออกจากปล่องท่อจะเป็นน้ำที่เกิดจากความชื้นของไม้ ซึ่งไม่จัดว่าเป็นผลผลิตน้ำส้มไม้ ไม่เก็บส่วนนี้ไว้ น้ำในช่วงที่ ๒ จะมีสีไปค่อนข้างเหลืองใส จะเก็บผลผลิตส่วนนี้จัดว่าเป็นกรดน้ำส้มที่มีคุณภาพ เหมาะแก่การนำไปใช้เพื่อไล่แมลง

และบำรุงต้น ในส่วนที่ ๓ ของน้ำที่ได้จากเตาจะเย็นน้ำมันดิน หรือ ทา จะเป็นส่วนที่มีความชื้นและสีค่อนข้างดำคล้ำ ส่วนนี้นำไปผสมทำยาฆ่าหญ้า หรือนำไปทาเพื่อกำจัดมดหรือปลวกไม้ การผลิตถ่านและน้ำส้มไม้จะทำให้เกิดประโยชน์ในการใช้เศษวัสดุเหลือใช้มาก่อนให้เกิดมูลค่าสร้างอาชีพเสริม และลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ เช่น ศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร สื่อออนไลน์ แหล่งเรียนรู้ บรรยายและสาธิต ปฏิบัติจริง การวัดผลประเมินผล การประเมินความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และจากการปฏิบัติระหว่างเรียน โดยใช้แบบทดสอบ สังเกต สอบถาม การมีส่วนร่วม การบันทึกผลการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายสุรัตน์ จินดาหอม ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสังขาม จังหวัดหนองคาย เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด อย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เช่น การประชุมวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการของพื้นที่ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานและเจ้าหน้าที่ภาคสนามร่วมกันสะท้อนปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ ใช้ข้อมูลจาก ศพก. เครือข่าย และฐานเรียนรู้ต่างๆ การระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนคณะกรรมการฯ ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาเน้นการบูรณาการแผนจากหลายหน่วยงาน เช่น เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน เป็นต้น การวางแผนปฏิบัติการประจำปี แยกเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริงตามงบประมาณ มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมตามความต้องการของพื้นที่ การติดตามและประเมินผลรายงานผลการดำเนินงานทุกไตรมาส มีการปรับปรุงแผนหากพบอุปสรรคหรือแนวโน้มที่ต้องแก้ไข

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ภาคผนวก 3.2

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย ประจำปีงบประมาณ 2568

แผน ราย ศพก.

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายสรณ์ จินดาหอม สินค้าหลัก ข้าว, ไม้ผล(เงาะ,ทุเรียน),น้ำผึ้งโพรง

จุดเด่น 1. การลดต้นทุนการผลิตข้าว 2.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ครอบครัวทำการเกษตร จึงได้เจริญรอยตามครอบครัวด้วยการทำการเกษตรตั้งแต่อายุ 15 ปี ในช่วงนั้น ภูมิประเทศและอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นการทำนาข้าว และปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อจำหน่ายผลเป็นหลัก เมื่ออายุได้ 45 ปีได้ทำงานต่างประเทศ คือประเทศไต้หวัน ไปเกี่ยวกับด้านอุตสาหกรรมเครื่องจักร เมื่อทำงานได้ครบ 2 ปี จึงกลับมาภูมิลำเนา และได้มองเห็นการทำเกษตรที่มีเพียงนาข้าวและกล้วยน้ำว้า การทำนาและปลูกกล้วยน้ำว้า มีรายได้ไม่เพียงพอ โดยมองเห็นช่องทางการเกษตรแบบผสมผสาน โดยเริ่มต้นโดยปลูกยางพารา เมื่อปี 2548 และเมื่อยางพาราได้ผลผลิตก็จำหน่ายรูปแบบยางก้อนถ้วย สามารถสร้างรายได้ให้ครัวเรือน มีความตั้งใจและแนวทางการทำเกษตรที่หลากหลายผสมผสาน ไม่เน้นปลูกพืชเชิงเดี่ยว จึงพยายามที่จัดระบบผังแปลงให้มีน้ำเพียงพอต่อการเกษตร

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาสำคัญคือ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องเผชิญกับ ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความไม่แน่นอนของผลผลิต การทำนาและปลูกกล้วยน้ำว้า มีรายได้ไม่เพียงพอ โดยมองเห็นช่องทางการเกษตรแบบผสมผสาน โดยเริ่มต้นโดยปลูกยางพารา เมื่อปี ๒๕๔๘ และเมื่อยางพาราได้ผลผลิตก็จำหน่ายรูปแบบยางก้อนถ้วย สามารถสร้างรายได้ให้ครัวเรือน มีความตั้งใจและแนวทางการทำเกษตรที่หลากหลายผสมผสาน ไม่เน้นปลูกพืชเชิงเดี่ยว จึงพยายามที่จัดระบบผังแปลงให้มีน้ำเพียงพอต่อการเกษตร นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การวิเคราะห์ค่าดินด้วยชุดตรวจวัด pH และธาตุอาหารในดิน มาใช้ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช คือ การใช้ชีวภัณฑ์และศัตรูธรรมชาติ เช่น การปล่อยแตนเบียนหรือแมลงห้ำที่กินแมลงศัตรูพืช, การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ยังช่วยลดต้นทุนและสามารถควบคุมคุณภาพการใช้งานได้ด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนที่ ๑ สำรวจ วิเคราะห์ แผลงการเกษตร เริ่มต้นด้วยการ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่จริง เช่น ดิน น้ำ และสภาพภูมิอากาศ ผ่านการสำรวจภาคสนามและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย

ขั้นตอนที่ ๒ จัดตั้งแปลงเรียนรู้ แปลงต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่ และทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริง เช่น การปลูกข้าวปลอดภัย การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น การแปรรูป

ขั้นตอนที่ ๓ ฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร ส่งเสริมการสร้าง Smart Farmer ด้วยการเพิ่มทักษะด้านเทคนิค ดิจิทัล และการตลาด

ขั้นตอนที่ ๔ ขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรและแปลงใหญ่ ใช้ศูนย์ ศพก. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ สนับสนุน กลุ่มแปลงใหญ่ ให้ร่วมใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการแปลง และการตลาด เพื่อยกระดับ เป็นธุรกิจครบวงจร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการ อย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถใส่ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์สภาพดินในพื้นที่เพาะปลูก ขั้นตอนแรกคือการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในหลาย ๆ จุดอย่างถูกวิธี เพื่อนำมาผสมรวมกันและตรวจวิเคราะห์ เพื่อหาค่าต่าง ๆ เช่น ค่า pH และปริมาณธาตุอาหารที่จำเป็น เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เป็นต้น หลังจากได้รับผลการวิเคราะห์ และคำแนะนำเกี่ยวกับชนิดและปริมาณปุ๋ยที่ควรใช้ รวมถึงเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยเพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอและถูกต้องตามความต้องการของดินและพืชชนิดนั้น ๆ

การใช้สารชีวภัณฑ์ในการดูแลควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เริ่มจากการเตรียมวัสดุอาหารเชื้อ เช่น ข้าวสารแช่ผสมกับน้ำในอัตราส่วน ข้าว ๓ ส่วน น้ำสะอาด ๒ ส่วน จากนั้นนำไปนึ่งให้สุกเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์อื่น ๆ แล้วพักให้เย็นจนเหลืออุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเชื้อ ต่อมาเติมหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มาที่เตรียมไว้ลงในอาหารเชื้อที่เย็นแล้ว โดยใช้วิธีปลอดเชื้อ ผสมให้เข้ากันแล้วบรรจุลงในถุงเพาะเชื้อที่เตรียมไว้ ปิดปากถุงโดยมีช่องระบายอากาศที่เหมาะสม แล้วเก็บไว้ในที่มืดและอุณหภูมิประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้เชื้อราเจริญเติบโตเต็มที่ประมาณ ๗-๑๔ วัน หลังจากนั้นเชื้อราจะมีลักษณะสีขาวเต็มพื้นผิวอาหารเชื้อ สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของเชื้อราและความสะอาดได้ จากนั้นเก็บรักษาเชื้อราในภาชนะที่ปิดสนิทในที่แห้งและเย็น เพื่อรักษาความมีชีวิตของเชื้อรา ไตรโคเดอร์มาที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้ผสมกับวัสดุปลูกหรือใช้พ่นพืชเพื่อควบคุมโรคพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. ประกอบด้วย

นาข้าว ๔ ไร่

ยางพารา ๑๐ ไร่

๒) สีน้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตะเพียน จำนวน ๑ (หน่วย บ่อ)

๓) สีน้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โค จำนวน ๔ (ตัว) : ผู้ ๑ ตัว เมีย ๓ ตัว

๓.๒) ไก่ จำนวน ๒๐ ตัว เป็ด จำนวน ๑๐ ตัว

๔) สีน้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าน้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าน้าเกษตรหลัก)

๑.๑)ยางพารา.....

ต้นทุนการผลิตยางพารา มีต้นทุนเฉลี่ย ๓,๙๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าน้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าน้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าน้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าน้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ยางพารา, น้ำผึ้ง, ข้าวกลขัด๓๓.โค.ไก่.

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๒๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. เกษตรกร ในอำเภอสังขุม ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก.

๒. ศูนย์ศพก.เครือข่าย อำเภอสังขุม จำนวน ๑๕ ศูนย์ ได้เชื่อมการทำงานกับ ศูนย์ ศพก. หลัก

๓. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำ ความรู้ไปปฏิบัติได้

๔. ศูนย์ศพก.หลัก ได้พัฒนาศักยภาพสามารถให้บริการได้

๕. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าน้าเกษตร (ศพก.) สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้

๖. เป็นศูนย์เรียนรู้ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

- Bio-Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) การใช้ข้าวพันธุ์ดี และขยายพันธุ์ด้วยตนเอง เลี้ยงปล่อยขี้ไก่โพรง มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

- Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน) การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุเหลือใช้ ปรับปรุงบำรุงดิน สร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้

- Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- มีการนำดินไปตรวจวิเคราะห์ ผลผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา ผลผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และผลิตปุ๋ยหมักไว้ใช้

- มีการสร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัวและชุมชน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในอำเภอสังคม ทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต การจัดการด้านตลาด ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก เข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ การศึกษาดูงาน จนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ต่อยอดให้ชุมชน เป็นศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยสู่ความยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เป็นศูนย์อบรมด้านการเกษตร จัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรผู้นำ หัวข้ออบรมที่โดดเด่น เช่น การผลิตข้าว กข ๘๓ มะลิดำ หนองคาย การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตถ่านปรับปรุงดินและน้ำส้มควันไม้ การเลี้ยงผึ้งโพรง และการทำเกษตรผสมผสาน และเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

บทบาทของ ศพก. อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในพื้นที่ ให้คำแนะนำเฉพาะกรณี เช่น ปรับปรุงดิน ป้องกันโรคพืช และเป็นหน่วยงานประสานงาน ติดต่อนักวิชาการภาครัฐ เพื่อช่วยเกษตรกรได้ครบวงจร รวมถึงลงพื้นที่ไปตรวจสอบปัญหาจริง พร้อมแก้ไขเชิงปฏิบัติการ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ซึ่งศพก. ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด เช่น ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร โครงการประกันรายได้เกษตรกร การช่วยเหลือภัยพิบัติ ข้อมูลด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เช่น ราคาสินค้าเกษตรในท้องถิ่น แนวโน้มตลาด แจ้งเตือนสถานการณ์พิเศษ เช่น การระบาดของโรคพืช แมลงศัตรูพืช ภัยแล้ง น้ำท่วม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตรทั้งรูปแบบ เอกสาร คู่มือ และการสาธิตภาคสนาม เช่น ให้คำปรึกษาด้านการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สอนการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ จุลินทรีย์ EM แนะนำการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การจัดการฟาร์มด้วยหลักเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเทคนิคการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และการวางแผนการผลิตแบบมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ผลิตพืชปลอดภัย การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น การรวมกลุ่มของ ศพก. เครือข่าย

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศพก. อำเภอสังคม มีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางการขับเคลื่อนงานเกษตรเชิงบูรณาการ” ที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและระบบการผลิตทางการเกษตรให้ยั่งยืน โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอสังคม ปศุสัตว์ ประมง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานคณะกรรมการ ศพก. อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนศูนย์ฯ ในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาททั้งในเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และการเป็นผู้นำทางความคิด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรและสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืน โดยมีหน้าที่หลักในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ ทำหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนงาน/กิจกรรมประจำปีของศูนย์ เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่าง ศพก. กับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน อบต. และเอกชนที่สนับสนุนด้านเทคโนโลยี รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และเสนอแนะแนวทางพัฒนาในปีถัดไป และเป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง สามารถถ่ายทอดแนวคิด เทคนิค และแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกรรายอื่น

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสังคม เป็น ศพก.หลัก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น การรวมกลุ่มของ ศพก.เครือข่าย จึงเกิดผลดีแก่เกษตรกรอย่างมากทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิต การเสียสละ การมีส่วนร่วม ตามแบบ ศาสตร์พระราช

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสังคม

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ศพก.สามารถนำองค์ความรู้ถ่ายทอดไปยังหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เกิดการอยู่ดี กินดี เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน และบอกต่อไปยังลูกหลานได้อีกด้วย องค์ความรู้ที่อยู่ใน ศพก. นั้นมีฐานเรียนรู้ได้แก่ ไร่นาสวนผสม การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยคนในชุมชนสามารถเรียนรู้และผลิตใช้เองได้ ซึ่งในอนาคต ศพก. จะนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดไปยังเกษตรกรในชุมชนต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

พอเพียง พออยู่ พอกิน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) เกษตรกรต้นแบบ ศพก.หลัก พร้อมครอบครัว
- ๒) เกษตรกรในพื้นที่ ๒-๓ คน
- ๓) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบตำบล
- ๔) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบงาน ศพก.ระดับอำเภอ
- ๕) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ระดับอำเภอ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. เตรียมความพร้อมในการถอดบทเรียน กำหนด วัตถุประสงค์
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ / สะท้อนความคิดเห็น
๓. สรุปองค์ความรู้ / บทเรียนที่ได้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน คือ การสัมภาษณ์ (ถาม-ตอบแบบเปิด) ภาพถ่ายกิจกรรม ใช้กระตุ้นความทรงจำ และสื่อสารผลการทำงาน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ต่อไป

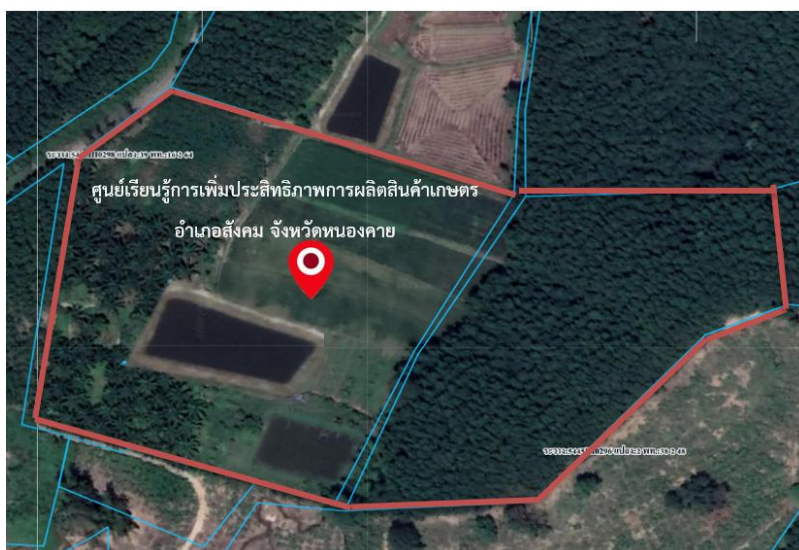
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจในการถอดบทเรียน เกษตรกรอาจให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดระบบบันทึก หรือไม่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ แม้มีการถอดบทเรียนแล้ว แต่ข้อมูลกลับกระจัดกระจาย ไม่มีเอกสารรวบรวมไว้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ต่อหรือนำไปขยายผลได้เต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ จัดทำแบบฟอร์มถอดบทเรียนที่เรียบง่าย ใช้ง่าย มอบหมายผู้รับผิดชอบรวบรวม/จัดเก็บ และนำเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ นอกจากนี้ ระยะเวลาจำกัด

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพแสดง : แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. หลัก อำเภอสังขาม จังหวัดหนองคาย

ภาพแสดง : ภาพแสดงการเป็นวิทยากรการกรีดยางพาราอย่างถูกวิธี

ภาพแสดง : ภาพแสดงกิจกรรมการปลูกดาวเรืองในศูนย์ ศพก.หลัก

ภาพแสดง : กิจกรรมการเลี้ยงหมูป่าในศูนย์ศพก.หลัก

ภาพแสดง : กิจกรรมการผลิตไม้กวาดดอกหญ้า

ภาพแสดง : กิจกรรมการเลี้ยงผึ้งโพรงในศูนย์ ศพก.หลัก

บูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.เครือข่าย
อำเภอสังคม ทั้ง ๑๖ ศูนย์ ดังนี้

ที่	ชื่อประธานศูนย์	ที่ตั้ง ศพก.เครือข่าย		กิจกรรมที่ดำเนินการ
		ตำบล	อำเภอ	
๑	นายหวัน ไชยโยธี	นางิ้ว	สังคม	ศพก.บ้านทุ่งลุงล้น ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่
๒	นางสนอง ศรีอรรคพรหม	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตผลด้านการเกษตร
๓	นายพิพัฒพงษ์ คั่นธี	สังคม	สังคม	ศพก.แม่อาร์ักษ์ ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตผลด้านการเกษตร
๔	นายยุทธพล คำพานิช	นางิ้ว	สังคม	ศพก.ฟาร์มฮักนางิ้ว ศูนย์เรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและท่องเที่ยวเชิงเกษตร
๕	นายสงวน คำภาพงษา	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล
๖	นางสาวกรณัญฐ์ พันทา	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน
๗	นายอนุรักษ์ นามวงศ์	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน
๘	นายบัวไล บาบุญ	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดินและปุ๋ย
๙	นายบุญเหลือ ทองทาบ	นางิ้ว	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล
๑๐	นายไมตรี ไชยมุงคุณ	นางิ้ว	สังคม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน
๑๑	นายบุญน้อม โยธาคุณ	นางิ้ว	สังคม	ศพก.ลุงน้น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
๑๒	นางเพชรณิ สังกฤษ	แก้งไก่อ	สังคม	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก
๑๓	นายสุริยันต์ ปันมิตร	ผาตั้ง	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์
๑๔	นายสุพิศ กอเขียวหล้า	แก้งไก่อ	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน
๑๕	ว่าที่ ร.ต.นิรุติ ศรีวิเศษ	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ(การเลี้ยงผึ้ง)
๑๖	นายเจนภพ พานุรักษ์	สังคม	สังคม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล